

Mokslas - tai šviesa. Užsienio lietuvių studentų pažintis su Lietuvos energetikos istorija

Vos pavasariui gerai įsibėgėjus, užsienio lietuvių studentai lankėsi seniausioje Vilniaus elektrinėje. Vieną dieną vienam išradingam ir linksmam studentui iš Kauno kilo mintis pamatyti tai, kas genialu, be ko gyventi būtų sunku. Taip gimė sumanymas aplankyti Energetikos ir technikos muziejų, kuris studentams buvo lyg vartai į pažinimą to, kas šių dienų žmogui yra taip įprasta ir kasdieniška.

Atvykę į muziejų, sužinojome, kad 1892 metai yra laikomi elektros eros Lietuvoje pradžia. Kunigaikščio Bogdano Oginskio dvare Rietave pradėjo veikti pirmoji Lietuvoje elektrinė ir ten sužibo pirmoji lemputė. Geros žinios sklinda greitai, jau 1898 m. brolių Tilmansų geležies apdirbimo fabrike pradėjo veikti pirmoji Lietuvoje pramoninė elektrinė, o po poros metų Kaune buvo įsteigta ir pirmoji Lietuvoje viešoji centrinė elektrinė.

Vilniaus miesto elektrinė buvo paleista 1903 metais. Ši elektrinė davė pradžią viso miesto ir jo priemiesčių modernizacijai. Šios elektrinės veikimo vieta buvo pasirinkta Neries upės dešinysis krantas - labai patogi vieta, kadangi miestas plėtėsi Žvėryno link. Vilniuje broliai Vileišiai pirmi privatiems tikslams pasiryžo įvesti elektrą į savo privačius namus.

Sunkiai išgyvenusi Pirmąjį pasaulinį karą, elektrinė išliko iki šių dienų. Žinoma, ji jau nebeatlieka savo pagrindinės funkcijos - nebegamina elektros energijos, tačiau 2003 m., švenčiant 100 metų jubiliejų, jos patalpose įsikūrė viešoji įstaiga Lietuvos energetikos muziejus. 2008 m. viešosios įstaigos valdomam muziejui suteiktas Energetikos ir technikos muziejaus vardas.

Išklausę tokios ilgos ir išsamios muziejaus istorijos, studentai skubėjo prisiliesti prie ypatingų, iki šiol išlikusių pagrindinių relikto, tokių kaip šilumos katilų, vamzdynų. O vaikščiojimas tamsiais koridoriais, kuriuose kažkada dirbo žmonės, buvę atsakingi už šią didelę elektrinę, jaudino ir džiugino užsienio lietuvių jaunimo širdis.

Po ilgo pasivaikščiojimo paslaptingojoje elektrinėje visi jaunuoliai pakilo į patį muziejaus viršų, kur susidūrė su šiuolaikiniais prietaisiais, vaizdžiai

paiškinančiais Žemės traukos dėsniais, parodančiais elektros tekėjimą bei supažindinančiais su daugybe kitų fizikos įdomybių.

Užsienio lietuvių studentai liko nustebinti, kad ši tokia ilga, kelių valandų, ekskursija pralėkė lyg kelios minutės.

Irena Kowalewska

Užsienio lietuvių švietimo skyrius

pasauliolietuvis.lt